

Modernisering af omsorgstandplejen

Lene Vilstrup
Chefkonsulent, tandlæge, MPH, Ph.d.
Sundhedsstyrelsen

Modernisering af omsorgstandplejen/ 2013-2016

RAPPORT OM SERVICEEFTERSYN AF SUNDHEDSLOVENS
KRAV TIL INDHOLDET AF OMSORGSTANDPLEJEN

MARTS 2014

MINISTERIET
FOR SUNDHED
OG FOREBYGGELSE

Modernisering af omsorgstandplejen/ 2013-2016

Aftale mellem regeringen og
Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti,
Liberal Alliance, Alternativet,
Radikale Venstre,
Socialistisk Folkeparti og
Det Konservative Folkeparti om:

Udmøntning af satspuljen
for 2017

(November 2016)

På den baggrund afsættes der 40,0 mio. kr. i perioden 2017-2020 til at forbedre tandsundheden for de svageste ældre. Midlerne forudsættes overført til det kommunale bloktilskud.

Tabel 11
Forbedret tandsundhed for de svageste ældre

	2017	2018	2019	2020	Permanent
Mio. kr.					
Forbedret tandsundhed for de svageste ældre	10,0	10,0	10,0	10,0	-

Lovgrundlaget for omsorgs- og specialtandplejen

- **Sundhedsloven (ny pr. 1 januar 2018)**
 - **Omsorgstandpleje (sundhedsloven §131-§132)**
 - **Specialtandpleje (sundhedsloven §133-§134)**
- **Bekendtgørelse om tandpleje (under revision i ministeriet)**
 - **Omsorgstandpleje kap. 2**
 - **Specialtandpleje kap. 3**
- **Omfanget og kravene til den kommunale og regionale tandpleje. Vejledning Sundhedsstyrelsen 2006. (under revision i Sundhedsstyrelsen)**

Regeringens genindførelse af fritvalgsordning i omsorgstandplejen/ bemærkninger lovforslag 167

- **særligt mennesker med demens, kan et skift fra egen privatpraktiserende tandlæge til omsorgstandplejen være en utryg oplevelse.**
- **Ved overgangen til omsorgstandplejen tvinges patienterne efter de nuværende regler over i den kommunale omsorgstandpleje, hvor de bliver behandlet af tandlæger og tandplejere, som de ikke kender og har samme tillid til og tryghed ved.**
- **Dette kan undgås ved, at der indføres frit valg i omsorgstandplejen.**

Sundhedsloven/ omsorgstandplejen

Sundhedsloven §131

kommunalbestyrelsen tilbyder forebyggende og behandelende tandpleje til personer der på grund af nedsat førlighed eller vidtgående fysisk eller psykisk handicap kun vanskeligt kan udnytte de almindelige tandplejetilbud (personer over 18 år)

Karakteristika for omsorgstandplejepatienter/ ældre gruppe

- **Nedsat førlighed eller vidtgående fysisk eller psykisk handicap**
- **Begrænset egenomsorg - behov for hjælp i almindelige daglige funktioner og daglig pleje (inkl. hjemmetandpleje)**
- **Vanskeligt udnytte praktiserende tandlæge og bevare kontinuiteten i tandplejen**
- **Størstedelen bor i pleje- og ældrebolig**
- (En væsentlig mindre del består af sindslidende/ udviklingshæmmede voksne uden behov for et mere specialiseret tilbud)

Omsorgstandpleje/ organisering

Kommuner kan organisere ved

Offentlige klinikker

77 kommuner

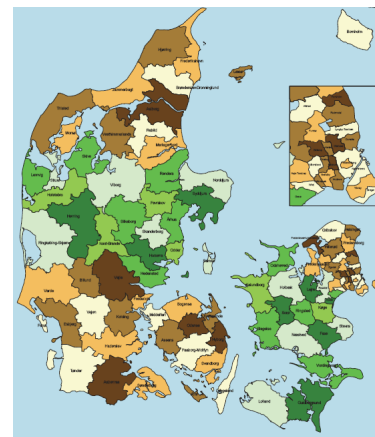
privat praksis

13 kommuner (små kommuner)

17 kommuner private leverandører

11 kommuner privat tandtekniker

Aftale med anden kommune

1 kommune Ærø

Visitation til omsorgstandpleje

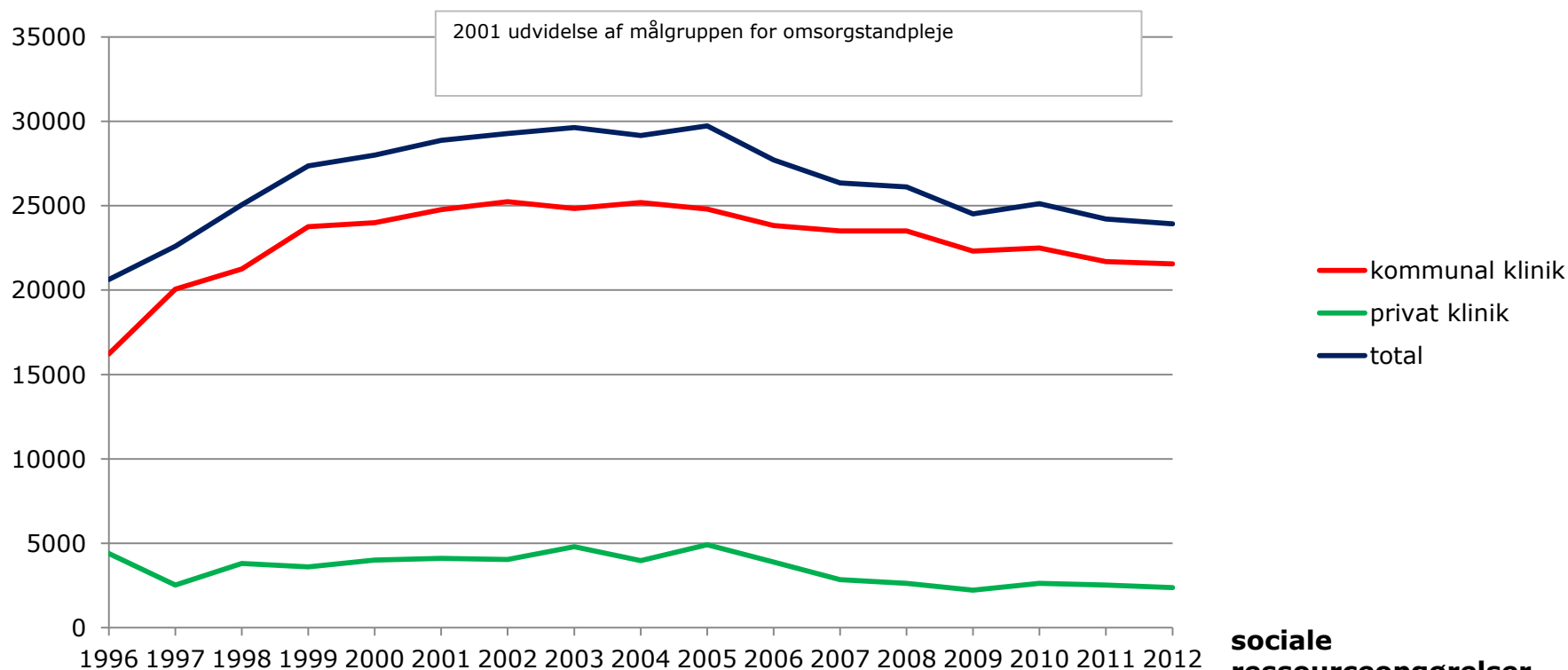
- **Det overordnede ansvar for, at visitation finder sted, ligger hos kommunen**
- **For personer med nedsat funktionsevne vil adgang til omsorgstandplejen bero på en visitation i den enkelte kommune - på samme måde som når kommunerne, efter en konkret individuel vurdering, sørger for tilbud om f.eks. personlig hjælp og pleje efter servicelovens Kapitel 16.**
- **Det er op til kommunen at synliggøre henvisningsmuligheden for det berørte personale og de berørte borgere.**

Visitation til omsorgstandpleje/ problemer

- **Sundhedsstyrelsen anslog i 1994, at den samlede personkreds, der var omfattet af omsorgstandplejetilbuddet, var 100.000 personer på landsplan.**
- **tilslutningsprocenten estimeres til 60 - svarende til 60.000 personer.**
- **Hertil kommer gruppen af udviklingshæmmede og sindslidende voksne borgere estimeret til ca. 3.500 personer.**
- **I 2012 var der 23.929 borgere var visiteret til omsorgstandpleje.**

Visitation til omsorgstandpleje/ visitation

Antal personer der modtager omsorgstandpleje i Danmark 1996-2011

Visitation til omsorgstandpleje/ problemer

- **kommunerne er ikke opsøgende i forhold til tilbuddet om omsorgstandpleje,- lavt kendskab til ordningen**
- **dilemma, at patienterne selv skal opsøge omsorgstandplejen, når de oftest ikke selv er i stand til dette.**
- **manglende muligheder for henvisning til omsorgstandpleje fra andre dele af sundhedsvæsenet**
- **Visitation til omsorgstandpleje foregår i hht. sundhedsloven efter sociallovgivningen principper af samme personale som visiterer til personlig hjælp efter serviceloven.**

Modernisering af omsorgstandplejen

Visitation til omsorgstandpleje

- **Undersøge visitationspraksis i kommunerne.**
- **udarbejde en vejledning for visitation til omsorgstandpleje.**
- **komme med anbefalinger til hvordan andre dele af sundhedsvæsenet kan henvise til omsorgstandpleje.**
- **komme med anbefalinger til hvordan kommunerne kan være opsøgende i forhold til tilbuddet om omsorgstandpleje og sikre at relevante borgere får kendskab til ordningen.**

Visitation til omsorgstandpleje/ spørgeskemaundersøgelse

RAPPORT OM SERVICEEFTERSYN AF SUNDHEDSLOVENS
KRAV TIL INDHOLDET AF OMSORGSTANDPLEJEN
MARTS 2014

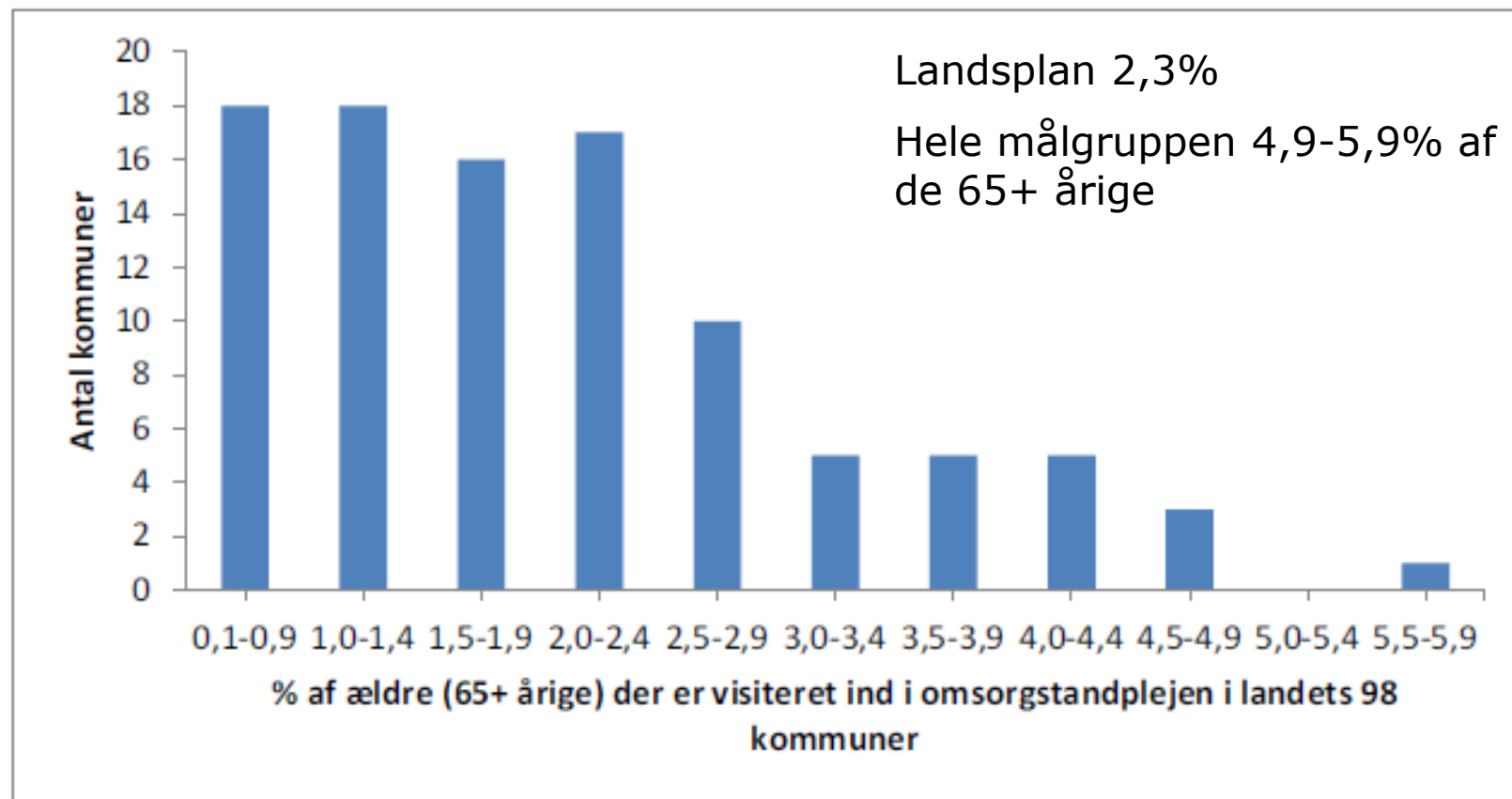

MINISTERIET
SUNDHED
FØREBYGGELSE

- I rapport fra Sundheds- og Ældreministeriet om serviceeftersyn af omsorgstandpleje er den potentielle målgruppe for omsorgstandplejen ny-estimeret til **ca. 52.000-63.000 borgere**.
- I 2015 kommunerne visiteret **24.725 borgere** til omsorgstandpleje
- Det svarer til, at mellem **27.000 - 38.500 borgere**, eller fra **52 pct. - 61 pct.**, af den potentielle målgruppe ikke var visiteret til omsorgstandpleje i 2015.

Visitation til omsorgstandpleje/ spørgeskemaundersøgelse

Figur 1. Fordelingen af landets 98 kommuner i forhold til hvor stor andel af de ældre (65+ årige) i kommunen der er visiteret ind i omsorgstandplejen

Visitation til omsorgstandplejen/ spørgeskemaundersøgelse

Af landets kommuner anvendes:

81 % Kommunale visitatorer

18 % Plejepersonale

9 % Administrativ personale

**11 % Opstillet programmer for kvalitetssikring af
visitationen til omsorgstandpleje**

**75% Formaliseret samarbejde mellem
visitationsenheden og omsorgstandplejen**

Visitatorer skal bruge et redskab de forstår/ serviceloven

- **Kommunale visitatorer bør anvende et fælles kommunikationsredskab og arbejde ud fra en ensartet begrebsramme.**
- **Dette vil være med til at styrke visitatorernes kompetencer i forhold til at identificere borgere i målgruppen.**
- **Arbejdsgruppen foreslår, at visitationskriterierne til omsorgstandpleje formuleres i de termer, der fremadrettet skal anvendes i "Fælles Sprog III", som er udviklet af KL**

Det anbefales at:

- **at kommunerne anvender en helhedsvurdering jvf. "Fælles Sprog III" ved visitation til omsorgstandpleje**
- **at borgere med funktionsevne 3 og 4 i "Fælles Sprog", indenfor områderne "personlig pleje", "mobilitet", eller "mental og psykisk tilstand", altid og individuelt skal vurderes med henblik på eventuel visitation til omsorgstandpleje,**
- **at kommunerne kontinuerligt evaluerer deres visitationspraksis til omsorgstandpleje fx med udgangspunkt i viden om, hvor mange borgere i kommunen der vurderes at have behov for omsorgstandplejetilbuddet.**

Hindre drop out af tandplejen det anbefales at:

Det anbefales at:

at kommunerne udarbejder og publicerer retningslinjer for, hvordan øvrigt sundhedspersonale (sygehuslæger og -personale, praktiserende læger, praktiserende tandlæger, kliniske tandteknikere, praktiserende tandplejere og pårørende) kan henvise patienter til visitation til omsorgstandpleje.

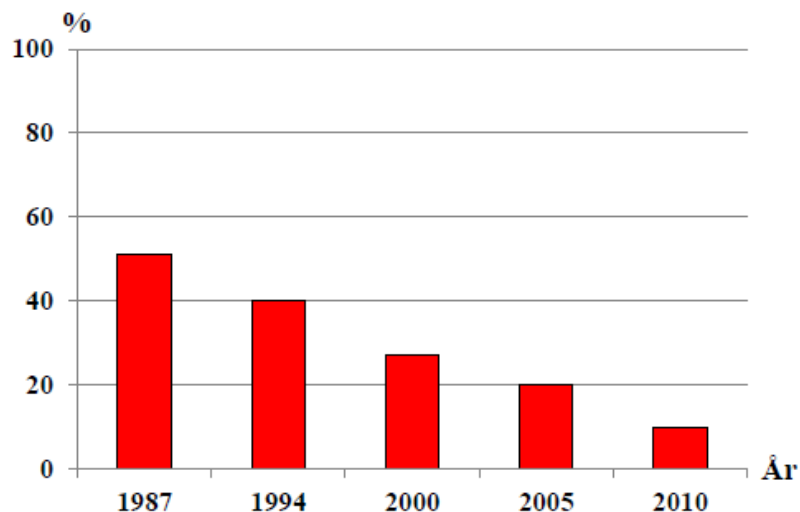
Kommunen skal være Opsøgende det anbefales at:

at kommunerne udarbejder og løbende vedligeholder borgerrettet informationsmateriale vedrørende kommunens omsorgstandplejetilbud og benytter kanaler, der egner sig til at nå målgruppen

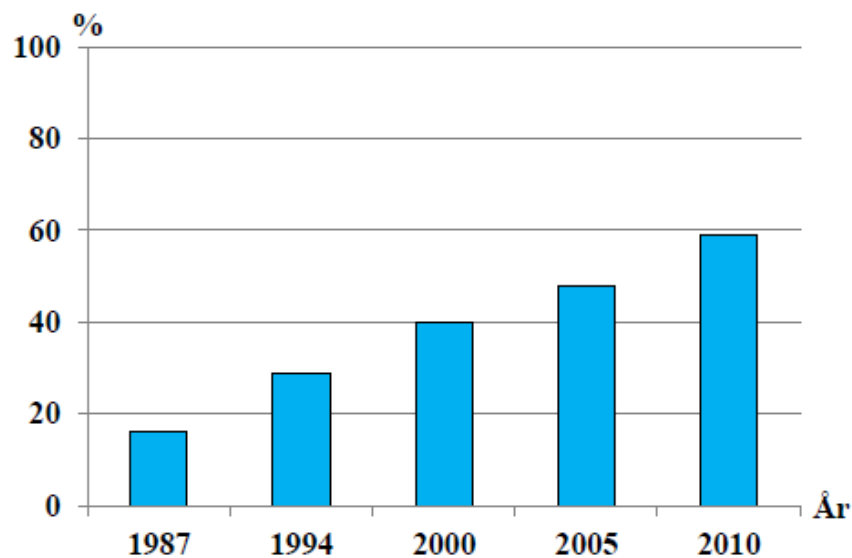
- **Spørgeskemaundersøgelse viser:**
- **80% KOMMUNERS HJEMMESIDER**
- **50 % AKTIVT OPSØGENDE MED SKRIFTLIGT MATERIALE**
- **40% FOREBYGGENDE HJEMMEBESØG**
- **46 % TRYKTE PJECE**

Tandsundheden bliver bedre, tænderne bevares!

Pct. danskere i alderen 65-74 år, der har mistet alle naturlige tænder

Pct. danskere i alderen 65-74 år, der har 20 tænder eller flere

Forbedret tandstatus hos ældre/ problemer

- **Gennemgangen peger også på:**
- **at mundhygiejnen for beboere i ældre- og plejeboliger er utilstrækkelig,**
- **at pleje af tænder og mund ikke er et særligt fokusområde for Sundhedsstyrelsens plejehjemstilsyn**
- **at tandbehandling i eget hjem medfører en række udfordringer, bl.a. i forhold til behandlingskvalitet.**

Manglende hjælp til mundhygiejnen

- **80 % af beboere på et plejecenter har brug for hjælp til den daglige tand- og mundpleje**
- **7,7 % af borgerne får den nødvendige hjælp til mundpleje**

Dårlig tandsundhed/ negativ konsekvens for ernæringstilstanden

- **Nedsat tyggefunktion**
- **Smerter/ubehag**
- **Undgår rå grøntsager, groft brød, kød**
- **Svært at få en velafbalanceret kost**
- **Mundtørhed pga. Medicin/ øget risiko for karies**

Tand- og mundpleje et lovgivningsmæssigt dilemma

- Der vurderes, at der er behov for øget koordination mellem serviceloven og sundhedsloven på området.
- Tand- og mundpleje kan ikke direkte sidestilles med andre personlige plejeopgaver, fordi tand- og mundpleje – foruden selve plejen af mund og tænder – består af forebyggelse af både tandsygdomme og almensygdomme og indsats ved behandling af særligt tandsygdommene karies og paradentose.
- Tand- og mundpleje er indsatser i både servicelov og sundhedslov på samme tid

Det anbefales at:

- at plejepersonale i ældre og plejeboliger styrker indsatsen med daglig hjælp til mundpleje, så borgerne sikres et sundere og mere funktionsdygtigt tandsæt
- at omsorgstandplejen, som en del af den generelle og individuelle forebyggelsesindsats og i tæt samarbejde med ledelse og personale i ældre- og plejeboliger samt hjemmeplejen, implementerer en **individue**
mundplejeplan for alle patienter i omsorgstandplejen

Det anbefales at:

- • at omsorgstandplejens personale ved implementering af en individuel mundplejeplan følger særlige principper omkring tandplejens aktive tilstedeværelse i patientens nærmiljø, praktisk instruktion af omsorgs- og plejepersonale ude hos patienten og løbende monitorering af mundhygiejnen
- • at omsorgstandplejen får adgang til patienternes plejelog med henblik på at sikre nødvendig tand- og mundpleje og dokumentation af denne.

Tilsyn med hjælp til tand- og mundpleje i ældre og plejeboliger

- Ifølge servicelovens § 83 skal kommunalbestyrelsen tilbyde personlig hjælp og pleje til personer, som på grund af midlertidigt eller varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer ikke selv kan udføre disse opgaver.
- I henhold til servicelovens § 151 har en kommune pligt til at føre tilsyn med, at de kommunale opgaver efter § 83 løses i overensstemmelse med de afgørelser, kommunalbestyrelsen har truffet vedrørende disse bestemmelser og i henhold til kommunalbestyrelsens kvalitetsstandarder, jf. § 139. Tilsynet er et fagligt tilsyn.

Tilsyn med hjælp til tand- og mundpleje i ældre og plejeboliger

- Ifølge bekendtgørelsen om kvalitetsstandarder for hjemmehjælp, rehabiliteringsforløb og træning efter servicelovens § 83 skal kommunen mindst én gang årligt udarbejde en kvalitetsstandard for personlig og praktisk hjælp m.v., jf. lovens § 83

Det anbefales at:

- **at tand- og mundpleje bliver integreret i kommunernes tilsyn med plejehjem**
- **at kommunerne udvikler en kvalitetstandard for individuel mundpleje for borgere, der hører ind under servicelovens § 83.**

Mobiltandpleje i eget hjem / problemer

- **Problemer med tandplejens arbejdsmiljø (4 påbud fra arbejdstilsynet)**
- **patientsikkerheden (hygiejne, akut opstående situationer, sikkerhed i strømforhold,)**
- **den diagnostiske kvalitet (røntgen, lysforhold)**
- **kvaliteten i behandlingen (tørlægning)**

Det anbefales at:

- **at den kommunale omsorgstandpleje lokalt udarbejder en vejledning for mobiltandpleje i eget hjem på baggrund af anbefalinger i "Sundhedsstyrelsens vejledning for mobiltandpleje i eget hjem hvor der samtidigt gøres opmærksom på, at også anden lovgivning skal overholdes.**